

**ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԻ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԻ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ ԴՈԿՏ. ԿՈՆՐԱԴ ՌԱՅՁԵՐԻ
ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԱՅՑԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆ, ՄԱՅՐ ԱԹՈՒ
Ս. ԷԶՄԻԱԾԻՆ**

Ուրբաթ, Ապրիլ 19-ի առավոտյան ժ. 4.15 պաշտոնական այցով Հայաստան ժամանեց Եկեղեցիների Համաշխարհային Խորհրդի Ընդհանուր Քարտուղար Դոկտ. Կոնրադ Ռայզերը:

«Ջվարթոնց» միջազգային օդանավակայանում Ընդհանուր Քարտուղարին դիմավորեցին Մայր Աթոռի Դիվանապետ Ներսես արքեպս. Պոզապալյանը, քարձրաստիճան հոգևոր հայրեր, պաշտոնատար անձինք:

Մեծահարգ հյուրին Մայր տաճարում իր Պաշտոնական ողջույնը հղեց Նորին Սուրբ Օծություն Տ.Տ. Գարեգին Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը՝ շրջապատված թեմակալ առաջորդներով, Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի և Մայր Աթոռի Միաբանության անդամներով, ինչպես նաև Հոգևոր Ծեմարանի ուսանողությամբ:

Գոհաբանական աղոթքից հետո Նորին Սրբություն Գարեգին Ա. Կաթողիկոսն ասաց.

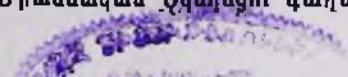
«Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու անունից մեծագույն երջանկության և հոգեկան խորը բավարարվածության զգացումով եմ ողջունում Ձեզ այստեղ, Մայր տաճարում, Հայ Եկեղեցու սրբազնագույն վայրում:

Ես ցանկանում եմ, որ Ձեր պաշտոնական այցելությունը Եկեղեցիների Համաշխարհային Խորհրդի անունից հանդիսավոր կերպով սկսվի աղոթքի մեջ և՛ աղոթքով, քանզի աղո՛թքն է սկիզբը քրիստոնեական ճշմարիտ միասնության:

Անշուշտ, այն վայրը, ուր մենք կանգնել ենք այսօր, խորհրդանշում է Քրիստոնեական միասնությունը, որը խարսխված է Քրիստոսին անձին մեջ: Ս. Գրիգոր Լուսավորչի տեսիլքի համաձայն, այս վայրում 301 թ. մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսը երկնքից վար իջնելով՝ նշել է որպես տեղը Հայոց Հողում կառուցվելիք իր առաջին Ս. Տաճարի: Դա այն ժամանակն էր, երբ Եկեղեցին Միասնական էր և Ընդհանուր, և վստահ եմ, որ այն այդպիսին կլինի և այսօր:

Ես կցանկանայի ողջունել Ձեզ և, ի դեմս Ձեզ, նաև Եկեղեցիների Համաշխարհային Խորհրդին անդամակցող քույր Եկեղեցիներին: Կուզեի ողջունել նաև Ձեր, ինչպես և իմ Տունը՝ Ժմևում, Ձեր բոլոր աշխատակիցներին, որոնց հետ Դուք երկար ժամեր եք անցկացնում ամուր պահելու համար այն միասնությունն ու համերաշխությունը, որը մենք վայելում ենք այսօր:

Ես իրապես հավատում եմ, որ այս այցելությունը ավելի կարժևորի՝ մեկ ընդհանուր Աստուծո, մեկ Ավետարանի և Միասնական Եկեղեցու գաղափարը»:

իր պատասխան խոսքում Դոկտ. Ռայզերն ասաց.

«Ձերդ Սրբություն, ինձ համար սա շատ կարևոր պահ է: Ես ցանկանում եմ արտահայտել այն զգացումները, որ ապրեցի Ձեր խոսքերը լսելիս:

Երբ Դուք ընտրվեցիք Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս, ես պաշտոնական այցելությամբ գտնվում էի Հոտմում՝ որպես հյուրը Հովանճես-Պողոս Պապի, և չկարողացա անձամբ ներկա լինել այդ հանդիսավոր արարողություններին: Իմ առաջին այցելությունը խորհրդանշական է, քանի որ այն համընկնում է Ձեր՝ որպես Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս ընտրվելու և զանակալելու առաջին տարեկիցին: Եվ մինչ այդ հանդիսավոր և պատասխանատու պահը մենք Ձեզ հետ էինք մեր աղոթքներով:

Մենք, անշուշտ, օտար չենք իրար: Իրականում մենք միասին երկար ճանապարհ ենք անցել: Ձեր՝ Եկեղեցիների Համաշխարհային Խորհրդի փոխնախագահ լինելու ընթացքում, Ձեզ անճնապես համարում էի իմ ավագ ընկերներից մեկը և առաջնորդվում Ձեր իմաստուն խորհուրդներով: Եվ ոչ միայն ես:

Հեռևաբար ես կցանկանայի իմ երախտագիտությունն արտահայտել՝ Խորհրդին անդամակցող քույր Եկեղեցիների միասնության գործին ցուցաբերած Ձեր աջակցության և օժանդակության համար:

Սա այցելություն է նաև Հայ Եկեղեցուն: Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցին եղել է մեկը Եկեղեցիների Համաշխարհային Խորհրդին մվիրված Եկեղեցիներից՝ որպես ապացույց Քրիստոնյա Եկեղեցիների Միասնության:

Ուզում եմ հիշել այն անշահախնդիր համերաշխությունն ու հոգատարությունն, որը վայելեց Հայ Եկեղեցին անել երկրաշարժի օրերին:

Մտաբերում եմ Ձեր Երջանկահիշատակ նախորդի, Վազգեն Ա. Կաթողիկոսի օրհնանքները, երբ Լեոնային Ղարաբաղի հակամարտությունը իր գազաթնակետին էր հասել:

Հիշում եմ Եկեղեցիների Համաշխարհային Խորհրդի, Հայ Եկեղեցու ներկայացուցիչների և այլ ղեկավարությունների՝ վերջերս կայացած միասնական համաժողովը՝ «Կլոր սեղանը», որի ընթացքում մշակվեց մի միասնական ծրագիր՝ Հայ Եկեղեցու վերանորոգության և առավել կենսունակորեն գործելու ուղղությամբ:

Խորապես տպավորիչ էր համաժողովին Ձեր ողջույնի խոսքը, որում Գուք հանգամանորեն ներկայացրեցիք Ձեր կողմից տնօրինվող պարտականությունները:

Ես ցանկանում եմ արտահայտել իմ հարգանքն ու հիացումը Ձեր հայտնած տեսակետների քյուրեղության, հստակության համար, համոզված եմ, որ երբ դրանք կիրառություն գտնեն իրականության մեջ, կդառնան Հայոց օրհնված Հողում «Քրիստոնեական վկայության վերազարթոնքի փառավոր մի օրինակ»:

Հավարտ արարողության, Նորին Սրբություն Գարեգին Ա. Կաթողիկոսը և մեծահարգ հյուրը, թափոթի ուղեկցությամբ առաջնորդվեցին դեպի Վեհարան, ուր տեղի ունեցավ նրանց առաջին անձնական զրույցը:

Կեսօրին Դոկտ. Ռայզերը խորհրդակցություն ունեցավ Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի անդամների հետ, հանդիպեց թեմակալ առաջնորդներին և Միաբանության անդամներին: Դոկտ. Կոնրադ Ռայզերին ներկայացրեց Նորին Սրբությունը, որից հետո Ընդհանուր Քարտուղարը խոսեց ԵՀԽ խնդիրների մասին՝ հատուկ շեշտելով, որ այն սոսկ կազմակերպություն չէ ժնկում, այլ՝ Եկեղեցիների հաղորդակցման, հարաբերվելու միջոց՝ իրապես արժևորելու այդ հարաբերությունները: Դոկտ. Ռայզերը պատասխանեց նաև իրեն ուղղված հարցերին:

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՀԵՏ

Երեկոյան ժամը 5-ին Նորին Սրբություն Գարեգին Ա. Կաթողիկոսը և Դոկտ. Կոնրադ Ռայզերը հանդիպեցին Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Նորին Վսեմություն Լևոն Տեր-Պետրոսյանի հետ: Քրիստոնեական բարեկամության ջերմ և անկեղծ մթնոլորտում քննարկվեցին Հայ Եկեղեցուն, Հայաստանի Հանրապետությանը և նրա ժողովրդին վերաբերող հարցեր: Զրույցի ընթացքում խոսվեց նաև Լեոնային Ղարաբաղի հակամարտության մասին: Նշվեց, որ հակամարտությունը հարկավոր է կարգավորել խաղաղ ճանապարհով:

Նախագահի նստավայրից Դոկտ. Ռայզերը առաջնորդվեց դեպի Ս. Սարգիս եկեղեցի՝ այցելություն տալով Արարատյան հայրապետական թեմի առաջնորդական փոխանորդ Գարեգին արքեպս. Ներսիսյանին: Սրբազան Հայրը ողջունեց մեծահարգ հյուրերին, որից հետո շարակացների կատարմամբ հանդես եկավ մանկական երգչախումբը:

Դոկտ. Ռայզերը իր ուրախությունն հայտնեց Հայաստանում տարածվող հոգևոր վերագարթոնքի համար:

ԱՅՑԵԼՈՒԹՈՒՆ Ս. ՀՈՒՓՍԻՄԵ, Ս. ԳԱՑԱՆԵ ՏԱԾԱՐՆԵՐ ԵՎ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՈՒ ՔԱՐՈՋՉՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

Եկեղեցիների Համաշխարհային Խորհրդի Գլխավոր Քարտուղար Դոկտ. Կոնրադ Ռայզերը Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնում գտնվելու իր երկրորդ օրն սկսեց այցելությամբ Ս. Գայանե և Ս. Հոփսիմն տաճարները:

Ս. Գայանե տաճարում և Ս. Գայանեի տապանաքարի մոտ աղոթելուց հետո, Դոկ. Ռայզերը այցելեց վանքում գտնվող Քրիստոնեական Դաստիարակության և Քարոզչության կենտրոն, ուր համդիպեց Կենտրոնի տնօրեն Հոգեջնորհ Տ. Վազգեն արք. Միրզախանյանի հետ, որը և Դոկտ. Ռայզերին մերկայացրեց կենտրոնի աշխատակիցներին: Գլխավոր Քարտուղարը ուրախությամբ ծանոթացավ այդ մվիրական գործի մվիրված աշխատակիցներն և այնտեղ տարվող հետևողական աշխատանքներին:

Այնուհետև Դոկտ. Ռայզերը ամթաքույց հիացումով ծանոթացավ հայ ճարտարապետության գոհարներից 7-րդ դարի կառույց Ս. Հոփսիմնի տաճարին:

Ժամը 11-ին Նորին Սրբություն Գարեգին Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը և Դոկտ. Ռայզերը, ընկերակցությամբ հոգևոր և պաշտոնատար բարձրաստիճան այրերի, մեկնեցին Երևան, ուր մերկա եղան Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ մվագախմբի և պետական ակադեմիական երգչախմբի միացյալ

համերգին՝ նվիրված Ցեղասպանության 81-րդ տարելիցին: Նվագախումբը և երգչախումբը, Լորիս Եզնափորյանի ղեկավարությամբ կատարեց մեծ կոմիտասի համահարեղ գործերը:

Ժամը 2.30-ին Վեհափառ Հայրապետն ու Ընդհանուր Քարտուղարը ուղևորվեցին դեպի Խոր Վիրապ, հայոց մեծագույն վկայաբանը՝ Ս. Գրիգոր Լուսավորչի 13-ամյա տանջանքների գուրը:

Պատվարժան այցելուները այնտեղ տեսան նաև մկրտվող երեխաների: Նորին Սրբությունը երեխաներին հրավիրեց միանալ իրենց աղոթքներին, հորդորեց իրենց ողջ կյանքի ընթացքում հավատարիմ մնալ մկրտության մեծ խորհրդին: Գարեգին Ա Վեհափառ Հայրապետը գոհության աղոթք վեր առաջեց առ Աստված՝ ամկախ պետականության և ազգային կյանքի վերազարթոնքի համար:

Ապա հարգարժան հյուրերը ծանոթացան վանքի համալիրին, որը վերանորոգման խիստ կարիք ունի:

Ուշ երեկոյան Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնում, ընթրիքի մտերմիկ ընթացքին, դոկտ. Ռայզերը հանդիպեց թեմակալ առաջնորդների և Հայ Ավետարանական Եկեղեցու մեղակայացուցիչների հետ: Զրույցի ընթացքում նրանք խոսեցին Եկեղեցիների Համաշխարհային Խորհրդին վերաբերող կարևոր խնդիրների և մեր Եկեղեցու անելիքների մասին:

ՔԱՐՈՋ Ս. ԷԶՄԻԱԾՆՈՒՄ ԵՎ ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԱՅՑ ԾԻԾԵՌՆԱԿԱՐԵՐԴ

Կիրակի, Ապրիլ 21-ին, իր այցելության երրորդ օրը, Եկեղեցիների Համաշխարհային Խորհրդի Ընդհանուր Քարտուղար Դոկտ. Կոնրադ Ռայզերը ներկա եղավ Մայր տաճարում մատուցվող Ս. Պատարագին և քարոզ խոսեց հավատացյալների և զանազան երկրներից ժամանած հյուրերի առջև: Նորին Սրբություն Գարեգին Ա Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը, մինչ Դոկտ. Ռայզերի համոզե գալը, մեկ անգամ ևս ողջույնի խոսք ուղղեց մեծահարգ հյուրին. «Վստահաբար կարող եմ ասել, որ առաջին անգամն է, որ Լուսեբրական Եկեղեցու պատվարժան մեղակայացուցիչը քարոզում է այս Խորհանից», ասաց Վեհափառ Հայրապետը: «Իմ սիրտը լցված է անչափ ուրախությամբ, քանի որ այսօր մենք տոնում ենք Երուսաղեմում Քրիստոնեական Եկեղեցու իրապես տիեզերական դառնալու, Ռիմնադրվելու օրը: Այսօր, համաձայն Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու ծիսական ավանդությանց, մենք նշում ենք Աշխարհամատրան Տոնը, որը խորհրդանշում է Աղոթատունը Համայն Աշխարհի: Մենք վերհիշում և վերակոչում ենք առաջին Եկեղեցու, Վերնատան խորհուրդը, ուր առաջին հավատացյալները և նորադարձները հավաքվում էին լսելու առաքյալների քարոզները, աղոթելու, առաջնորդվելու նոր հոտը»:

Ապա, քարոզ խոսեց Դոկտ. Ռայզերը: Նա իր շնորհակալությունն արտահայտեց նախ առ Աստուած, որ իրեն հնարավորություն է ընձեռել աղոթելու Քրիստոնեական ավանդական այս սրբազնագույն վայրում, որից

հետո հավատացյալներին հրավիրեց իր հետ միասին խորհրդածել հարի Հովիվի առակի շուրջ՝ ասելով. «Հոտը վստահում է անձնուրաց հովվին և լսում նրան: Նրանք ապրում են համայնական կյանքով: Ոչխարները կարողանում են տարբերել բարի հովվին՝ վատ, կեղծ կամ վարձկան հովվից: Քանի որ նրանք գիտեն, որ վարձկան հովիվը ջանք չի թափում հոտի համար, մինչդեռ, բարի հովիվը իր կյանքը կտա իր ոչխարների համար և ետ կբերի կորուսյալներին, քանի որ դրանք իրենց են»: Նվիրյալ հովիվները շփվում են այլ հոտի ոչխարների հետ ևս, ասաց Դոկտ. Ռայզերը: Նա ավելացրեց, որ այս յուրահատուկ հանդիպումը մի նոր խթան կհանդիսանա միջեկեղեցական հարաբերությունների զարգացման գործում:

* * *

Ժամը 19.30-ին Վեհափառ Հայրապետը և ԵՀԽ Ընդհանուր Քարտուղարը, թեմակալ առաջնորդների, Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի անդամների, միաբան հայրերի և պաշտոնեության ընկերակցությամբ, ուղևորվեցին դեպի Միծեռնակաբերդ՝ Մեծ եղեռնի զոհերի հուշարձանը: Այստեղ նրանք դիմավորվեցին Երևանի քաղաքապետ Աշոտ Միրզոյանի, կառավարության և քաղաքապետարանի այլ պաշտոնյաների կողմից:

Ընդհանուր Քարտուղարը ծաղկեպսակ գետեղեց և լուռ աղոթքով հարգեց մեկ ու կես միլիոն անմեղ ճահատակների հիշատակը: Տեղի ունեցավ կարճ հոգեհանգստյան արարողություն:

Այնուհետև Դոկտ. Ռայզերը այցելեց Ցեղասպանության թանգարան: Թանգարանի տնօրեն Լավրենտի Բարսեղյանը ամհրածեշտ տեղեկություններ հաղորդեց այնտեղ պահպանվող մասունքների, փաստաթղթերի մասին:

Ընդհանուր Քարտուղարը խոր հուզմունքով այցելուների մատյանում գրառումներ կատարեց իր տպավորությունների և զգացումների մասին:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԺԱՇԿԵՐՈՒԹԹ «ԱՐՄԵՆԻԱ» ՀՅՈՒՐԱՆՈՑՈՒՄ

Նորին Սրբություն Գարեգին Ա. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ընտրության և զահակալության առաջին տարեդարձի առթիվ և ի պատիվ ԵՀԽ Ընդհանուր Քարտուղար Դոկտ. Կոնրադ Ռայզերի, Կրոնի Գործոց Խորհրդի նախագահ Լազար Սուլյանի կողմից «Արմենիա» հյուրանոցում տրվեց պաշտոնական ճաշկերուք, որին ներկա էին բարձրաստիճան պաշտոնական անձինք և հոգևոր հայրեր, Հայ Կաթողիկե և Ավետարանական Եկեղեցու ներկայացուցիչներ, Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի անդամներ, «Հայաստան» Համահայկական Հիմնադրամի Գործադիր Վարչության Տնօրեն Մամուռյակ Պետրոսյանը, Ռուսաստանի Դաշնության, Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների, Մեծ Բրիտանիայի, Եգիպտոսի արտակարգ և լիազոր դեսպանները, միջազգային կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ:

Կրոնի Գործոց Խորհրդի նախագահ Պրմ. Սուլյանը շնորհավորեց Վեհափառ Հայրապետի Ընտրության և Գահակալության առաջին տարեդարձը:

Ապա իր ողջույնի խոսքը հղեց Դոկտ. Կոճրադ Ռայզերին: Պրճ. Սուջյանը իր գոհունակությունն արտահայտեց Եկեղեցիների միասնականության, սերտ համագործակցության անթիվ՝ ընդգծելով, որ անգամահատելի է քույր եկեղեցիների կողմից ցուցաբերված աջակցությունն ու օգնությունը պայքարի ու տքմանքի այսպիսի մի ժամանակաշրջանում, որը մեծ սփոփանք է երկրաշարժի վերջերը նոր թոթափող հայ ժողովրդի համար:

Գարեգին Ա. Կաթողիկոսը խոսեց Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու և Եկեղեցիների Համաշխարհային Խորհրդի սերտ գործակցության մասին՝ մեր Եկեղեցու՝ ԵՃԽ-ին անդամակցելու պահից ի վեր (1962 թ.): Նորին Սրբությունը հավաստիացրեց, որ Հայ Եկեղեցու պատասխանատվությունը միջ-եկեղեցական հարաբերություններում է՛լ ավելի կմեծանա ապագայում:

Ավարտելով խոսքը, Վեհափառ Հայրապետը Դոկտ. Ռայզերին նվիրեց Ա. Էջմիածնի և Արարատի զարդաքանդակներով արձաթե փուշանվեր:

Դոկտ. Ռայզերը, դեռ Ծիծեռնակաբերդ կատարած այցելության տպավորության տակ, խոսեց Մեծ Եղեռնի օրերին ցավ ու տառապանք տեսած ժողովրդի մասին, իր խոհերն արտահայտեց ջարդված և ջարդվող այլ ժողովուրդների վերաբերյալ՝ ընդգծելով, որ այլև չպետք է թույլ տալ, որ որևէ ժողովուրդ երբևէ արժանանա մեկ այլ ժողովրդի կողմից մեծ քոճությունների:

ԱՅՑԵԼՈՒԹՅՈՒՆ ՍԵՎԱՆ

Ապրիլի 22-ին Դոկտ. Ռայզերը, ընկերակցությամբ Ներսես արքեպս. Պոզապայանի, մեկնեց Սևան, ուր մրանց դիմավորեց Արարատյան Հայրապետական թեմի Առաջնորդական Փոխանորդ Գարեգին արքեպս. Ներսիսյանը: Սրբազան Հայրը Ընդհանուր Քարտուղարին առաջնորդեց Սևանի վանքում գտնվող Վազգենյան Դպրանոց և մեծահարգ հյուրին մերկայացրեց Դպրանոցի սաներին: Դոկտ. Ռայզերը քաջալերական և հորդորական խոսք ուղղեց մրանց՝ հաջողություններ մաղթելով ուսման ասպարեզում:

Կեսօրին Սևան ժամանեց մահ Վեհափառ Հայրապետը:

Գերաշնորհ Տ. Գարեգին արքեպս. Ներսիսյանի կողմից, ի պատիվ մեծահարգ հյուրերի, տրվեց ճաշ:

ՄԵԿՆՈՒՄ

Դոկտ. Ռայզերը Շվեյցարիա վերադարձավ Ապրիլի 22-ին:

«Զվարթնոց» օդանավակայանում Ընդհանուր Քարտուղարին ճանապարհեցին Մայր Աթոռի Դիվանապետ Ներսես արքեպս. Պոզապայանը, Կրոնի Գործոց Պետական Խորհրդի Նախագահ Լազար Սուջյանը, բարձրաստիճան հոգևորականներ:

